

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. IV. De Formâ Baptismi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

relinquendi, non tam censetur illud lavare, quam perdere; ut si v. g. quis aliquem manibus & pedibus ligatis in mare projiceret. Quare si talis interrogatus de causa facti, responderet, se velle lavare projectum, à cunctis exploderetur. Debet igitur esse ablutio moralis & usualis, non ordinata ad mortem per se. Quàmvis si ex vera ablu-tione mors baptizati per accidens sequeretur (quod vix natum est fieri, quando prudenter adhibetur) valeat Baptismus, im-mo aliquando liceat.

Secunda Sententia æquè vel magis pro-babilis affirmat, hujusmodi Baptismum esse validum. Eam tenet *Panormitanus*, *Gabriel*, *Petrus Ledesma*, *Suarez*, *Valquez*, & Recen-tiores passim. Et quàmvis *Scotus sup.* videatur contrarius: alibi tamen innuit opposi-tum, vel saltem manet dubius, ut notat *Hu-go Cavellus ibidem in Scholo*, & ad n. 2. dist. 5. q. 3.

In qua etiam quæstione n. 1. *Scotus* solum refert, quid dicatur à *Richardo* & aliis, in-quiens: *Dicitur etiam, quod talis sic projectus non esset baptizatus &c.* Similiter in *Report. ibid. n. 8* apertè loquitur dubitativè. Ratio hujus sententiæ est: quia nihil deest tali ac-tioni, quò minus sit vera & physica ablu-tio, five contactus aquæ ad corpus. Immo etiam est moralis ablutio: nam esto simul sit occisio, potest eadem actio fortiri duas mor-alitates. Quare etsi seclusis circumstantiis non diceretur quis velle talem puerum lavare, sed potius occidere; tamen in iis circumstanti-ibus aliis qui norunt eas, censetur potius velle lavare quàm occidere; & hoc potius tantum ex necessitate, quia alter lavare non potest: vel quàmvis ex malitia id fa-ceret, non obstat, quin simul velle & cense-ri possit, tum lavare seu baptizare, sicq; ani-mam salvare, tum quoad corpus occidere. Quòd autem non sequatur emersio, non tol-lit quoque rationem verè ablu-tionis: uti non tolleretur, si finitâ formâ puer casu elapsus è manu baptizantis submergeretur. Addit *Di-castillo disp. 2. n. 63*: quòd etsi tota immersio, quâ puer occiditur, ablutio illius dici non posset, illa tamen pars, quæ ante mortem cum forma Sacramenti finitur, propriè est & dicitur ablutio ac materia Sacramenti.

Confirmatur: quia si, ob debilitatem parvulus moreretur ex levi contactu aquæ, esset indubiè validè baptizatus, etsi actio ista in talibus circumstantiis sit verè occisi-va parvuli. Idem esset, si per imprudentiam adhiberet minister aquam frigidam hic & nunc verè occisivam. Cujus quoque actio-talis foret intrinsecè mala; esto ob igno-rantiam excusata à formâ, malitia. Quali- equidem ignorantia etiam subesse posset in projiciente in flumen: neque facit, quòd sit vel non sit ablutio à Christo instituta. Christus itaque instituit veram ablu-tionem, prohibens quidem adhiberi, non tamen invalidans actionem illicitam. Instituit,

Herincx Sum. Theol. Pars IV.

inquam simpliciter actiones ex generica ra-tione, sub qua cadunt sub institutionem, lici-tas non tamen invalidat, si per accidens infi-ciantur, aut simul malam moralitatem for-tiantur. Ablutio verò occisiva non est ma-la quâ ablutio, sed quâ occisio; neque est instituta sub moralitate occisionis, sed sub moralitate ablu-tionis, cui moralitas directæ occisionis adjungitur; si tamen adjungatur. Quòd addo: nam si ratio spectetur (*Do-ctorum auctoritas contradicit*) difficile ap-paret esse moraliter occisionem directam in casu quo parvulus certò sine Baptismo nihilominus moreretur, adeòque æternali-ter periret: cum non eligatur mors tam-quam medium ad Baptismum, sed ipsa dumtaxat Baptismum consequatur; id-que non certius quàm sequatur præcipita-tionem sui ex turri flagrante, quæ licita cen-setur ac indirecta solum occisio si adhibea-tur ad fugiendum vivicomburium.

Certius valeret Baptismus, ut admit-tunt etiam alii, si puer mittatur in aquam per calathum vel quid simile, dein extra-hatur: quia non est necesse, ut baptizans tangat aquam, modò aqua per ipsum ad-hibita tangat baptizatum.

Quando etiam puer baptizandus peri-culosè ægrotat, & ablutio magnum illi detrimentum est allatura, omnis diligen-tia adhibenda est, ut caveatur omne cor-poris damnum, & salutis detrimentum, v. g. ut fiat aspersione, quantitate modicâ suf-ficiente, & in ea parte corporis, in qua mi-nus nocere possit: & si oportuerit, ut aqua etiam modico calore temperetur, & statim post aspersione abstergetur. Quæ omnia si observentur; ut servari facilè possunt, moraliter loquendo vix potest cogitari, aut fingi, quòd ex hujusmodi Baptismo augeatur mortis periculum, vel vitæ desperatio, quantumvis infans sit debilis & in ultimis constitutus. Quare nequidem in mortis periculo est Baptismus parvuli differendus, etsi aliqualis acceleratio mortis inde time-retur secutura, quòd non est natum fieri, quando Baptismus prudenter applicatur, pro nihilo enim habendum foret illud detri-mentum corporale, quando jam adest mo-rale periculum mortis æternæ.

QUÆSTIO IV.

De Forma Baptismi.

FUERUNT olim varii errores de forma Baptismi, etiam circa tempora Apo-stolorum; sed omnes desierunt. Moderni etiam Hæretici, fatentur formam usitatum Catholicorum esse bonam, sed negant esse necessariam. Unde *Lutherus lib. de Captivitate Babylonica c. De Baptismo* vult valere Bap-tismum quibuscumque verbis detur, modò

36. *Hæretici recentiores formam usitam quidem non improbant, sed multi non neces-sariam pu-tant.*

Q 3

in

in nomine Domini detur, aut saltem recipiatur, si fortè minister impius det in nomine hominis. Quibus conformia docent multi alii: idque consequenter ad suum errorem, quo existimant Sacramenta non aliter prodesse suscipienti, quam excitando fidem; quod quibuscumque verbis fieri potest. Hinc etsi vulgò utantur formâ legitimâ; quia tamen id minimè necessarium putant, verendum, ne quandoque sive ex proprio factu sive ex instinctu diabolico eâ omisâ assumant illegitimam. Immo id fieri, se à viris fide dignis sæpè intellexisse refert *Coninck quæst. 66. a. 6. dub. un.*

Cañtela nota n. 34. Unde diligenter inquirendum est, quâ formâ utantur, & ubi rationabile dubium occurrerit, Baptismus est sub conditione repetendus. His præmissis

37.

DICO I. Legitima forma Baptismi hæc est: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.* Patet ex verbis Christi *Matth. ult. Baptizantes eos in nomine Patris &c.* qua satis apertè formam præscriptam indicant: adjuncto communi sensu Ecclesiæ, quæ verba illa sic perpetuò intellexit. Quare eandem formam expressit *Florentinum in decreto de Armenis.* Eademque innuitur *c. Firmiter De summa Trin. & alibi.* Unde baptisimata Hæreticorum, quâ aliâ formâ quoad substantiam usi sunt, semper fuerunt ab Ecclesia rejecta & damnata. Vide can. *Hi verò 84 de Consecr. dist. 4. & Innocentium 1. ep. 22.*

Assignatur forma Latinorum legitima.

38.

DICO II. Non est tamen necessarium, ut persona ministri baptizantis exprimat per pronomen *ego*, aut significetur directè per aliud vocabulum, sive explicitè sive implicitè. Patet ex forma Græcorum à *Florentino sup. approbatâ*, quæ est talis: *Baptizetur*, vel (ut habet *Euchologium Græcorum*) *baptizatur talis servus Christi in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti*, ubi in nullo vocabulo significatur expressè vel implicitè persona ministri. Quamvis per verbum passivum *baptizatur* sive *baptizetur*, significetur actus abluendi tamquam exercitus, adedq; cum tacito respectu ad ministrum à quo fit. Quare sensus est: *Per istum actum meum circa istum baptizetur ille*, inquit *Scotus d. 6. q. 2. n. 5.* Quod alia Græcorum forma expressius denotat apud *Florentinum supra*: *Baptizatur manibus meis talis &c.* adedque in priori forma ex circumstantiis tacite subintelligitur, etsi non exprimat, respectus ad ministrum. Ut proinde quoad sensum substantialem coincidere formam Græcorum cum altera Latinorum, sit indubitatum. Diversitas autem quoad expressionem juxta *Scotum supra* orta putatur ex hoc, quod *1. ad Cor. 1.* referatur schisma Corinthiorum, quorum aliqui dicebant *ego sum Pauli*, alii *ego Apollo*, alii *ego Cephe*, quos ibidem reprehendit Apostolus dicens: *Numquid in nomine Pauli baptizati estis.* Ad quod schisma & reprehensionem vitandam putatur Græci noluisse exprimere personam quæ baptizat, sed usurpassè verbum passivum *Baptizatur*.

Forma Græcorum similiter est legitima.

DICO III. Nihilominus ad valorem Sacramenti est necessarium, ut actus baptizandi sive abluendi exprimat aliquo verbo in forma Baptismi: quod etsi ex consuetudine Ecclesiæ debeat esse verbum *Baptizo*, ad valorem tamen sufficit aliud synonymum, ut abluo, lavo, intingo &c. Ita communiter Theologi. Et patet ex *c. Si quis de Baptismo*, ubi *Alexander Papa* determinat: *Si quis puerum immerferit in aquam dicendo: In nomine Patris & Filii &c. & non dixerit: Ego te baptizo in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti amen; non est puer baptizatus.* Patet etiam ex *Florentino supra*, ubi reddens rationem, cur forma Græcorum sit valida, ait: *Si exprimitur actus, qui per ipsum exercetur ministrum, cum S. Trinitatis invocatione, perficitur Sacramentum; clarè innuens ad perfectionem Sacramenti necessariò expringendam esse actionem ministri & invocationem sanctissimæ Trinitatis. Ratio est, ut significatio totius formæ sit expressior: si enim solum diceretur inter abluendum: In nomine Patris & Filii & Spiritus sancti, non redderetur perfectus aliquis & definitus sensus. Deinde formæ Sacramentorum sunt orationes practicæ, exprimentes actu fieri quod significant; adedque significare debent actionem à ministro exerceri. Quamquam non referat, utrum exprimat per verbum activum vel passivum, indicativi vel imperativi modi; dummodò significetur tamquam exercitus, sive qui exercetur: pro ut fit in forma Græcorum. Unde si quis diceret: *Baptiza Joannem in nomine Patris &c.* nihil ageret: quandoquidem non significaret abluentionem ut actu exercitam, sed solum imperatam, sive ut ab alio exercendam.*

Adverte tamen graviter obligare consuetudinem Latinæ Ecclesiæ, ne in ea Latinus utatur formâ Græcorum; etsi alioquin validè uteretur. Gravius autem peccaret utens hæc formâ, *Baptizet te Christus*, vel *Baptizeris à Christo in nomine Patris &c.* nam de illius valore insuper non satis constat, sicut constat de valore formæ Græcorum. Immo validam esse plerique negant. Quamvis difficulter id convincatur, ob hoc, quod videri posset in ea satis exprimi actus, qui per ipsum exerceretur ministrum; saltem attentis circumstantiis, quæ satis indicant, quod Christus non baptizet per se ipsum, sed per manus sive ministerium proferentis talem formam. Quare etiam *Constantinus* (ut refertur in ejusdem Edicto) fuit confirmatus à *S. Silvestro* non dissimili formâ: *Signet te Deus sigillo fidei &c.* subintellige, *manibus meis*, aut quid æquivalens. Nec refert, quod minister

minister non possit imperare Christo dicendo, *Baptizet te Christus*. Nam etsi imperare ei nequeat tamquam superior, potest tamen imperare, id est, efficaciter velle, supposita immutabili Christi institutione, ut hic aliquid per ipsum faciat, & hanc efficacem volitionem exprimere verbo indicativi aut etiam imperativi modi. Deinde potest imperium dirigi ad effectum Sacramenti, quem minister imperativè vult ponere. Quæ disputativè dicta, non asserta intelligi velim.

Dico IV. Necessaria etiam est expressio personæ quæ baptizatur. Ita omnes Theologi. Et colligitur à *Scoto d. 3. q. 2. n. 7.* ex verbis Christi *Matth. ult. Baptizantes eos*; accedente potissimum Ecclesiæ universalis, tam Græcæ, quàm Latinæ usu. Colligitur etiam ex *c. Si quis* præcedenti conclusione relato. Congruentia est, quòd sicut ablutio debet versari circa determinatam personam, sic & forma; ne alioquin imperfecta & confusa sit formæ significatio? atqui forma non versatur circa determinatam personam, nisi ad eam dirigatur exprimendo personam; ergo &c.

Non debet tamen exprimi formaliter per pronomen *Te*; ut patet ex forma Græcorum. Unde valeret *Baptismus: Baptizo hunc* vel *Petrum* vel *vos*, vel *vestram dominationem*; etsi tales aulicissimi in collatione Sacramentorum non sint liciti. Non potest autem persona baptizanda exprimi per pronomen primæ personæ, dicendo, *Baptizo me* quia nullus potest seipsum baptizare, ut habetur *c. Debitum, de Baptismo*; non magis quàm se ipsum possit quis generare: quandoquidem Baptismus sit quædam spiritualis generatio. Quod rectè allegatur per modum congruentiæ; etsi ratio principalis sit Christi ordinatio; qui potuisset aliter ordinare, si voluisset.

Dices: Sicut in forma Græcorum sufficit personam ministrum subintelligi tacitè, sic etiam videtur satis posse subintelligi persona baptizanda, dicendo v. g. *Baptizo in nomine Patris &c.* vel hic *Baptismus* seu *ablutio* sit sive datur (supple. tibi) *in nomine Patris &c.* Nam actio practica, dum exprimitur, non minùs potest connotari vel tacitè significare passum, sive personam circa quam, quàm principium. Deinde sic satis exprimitur actus qui per ipsum exercètur ministrum, cum *S. Trinitatis* invocatione: super quo fundamento *Florentinum* supra approbat formam Græcorum. Accedit similis forma, quæ Græci utuntur in Sacramento Confirmationis: *signaculum domini Spiritus sancti*; in qua similiter connotatur vel subintelligitur persona confirmanda: cum tamen forma Latina æqualiter exigat expressionem personæ confirmandæ, sicut baptizandæ. Resp. ob hæc & similia satis plausibile primâ fronte videri id quod in

objectione intenditur. Quod proinde etiam in hac Academia & alibi à Viris doctis in thesibus publicis propugnatum vidi. Quia nihilominus fumus in materia merè pendente ab institutione Christi, quæ nobis per traditionem & usum Ecclesiæ sensumque communem debet innotescere, ex his autem potius constet necessariam esse expressionem personæ baptizandæ, quàm baptizantis, non possumus ab hac ad illam argumentando discurrere. *Florentinum* autem approbat formam Græcorum super præmissis fundamento, supponens (quod erat) aliundè non subesse defectum ex parte expressionis personæ baptizandæ. Denique Græca Confirmationis forma, ut admittatur valida, non potest inde ad formam Baptismi duci argumentum, in qua, tam Græcâ, quàm Latinâ, exprimitur persona baptizanda.

Dico V. Ad formæ essentiam spectat etiam expressio unitatis divinæ naturæ, ut dicendum sit: *In nomine*; non autem *In nominibus*. Est certum apud omnes. Et colligitur ex verbis Christi *Matth. ult. adjuncto* sensu Ecclesiæ illa sic intelligentis. Unde *Aug. l. 3. contra Maximinum c. 22. In nomine* (inquit) *non in nominibus: hi enim tres unum sunt, & hi tres unus est Deus. Hieronymus in c. 4. ad Ephes. Non baptizamur* (inquit) *in nominibus Patris & Filii &c. sed in uno nomine, quod intelligitur Deus.* Accedit ratio: non enim minus spectat ad primum fidei articulum & necessitatem salutis personarum unitas illiusque professio, quàm Trinitas. Dicendo autem *in nominibus*, vel intelligerentur tantum proprietates personarum, & sic omnino taceretur unitas; vel intelligerentur perfectiones absolutæ, & sic induceretur falsitas, nempe pluralitas naturarum.

Porro *ly in nomine*, idem valet, quod in *virtute, auctoritate, divinitate, invocatione Patris & Filii &c.* adeo ut non sine invaliditatis periculo aliud vocabulum possit substitui, quod idem adæquatè significet: etsi probabiliter Varii speculativè existiment valere Baptismum datum *in virtute Patris & Filii &c.* Quod idem existimat *Vasquez*, si conferatur hoc modo: *Baptizo te in unum Deum, Patrem & Filium &c.* vel *in uno Deo, Patre & Filio &c.* Similiter dubius erit Baptismus; si *ly in nomine* repetatur dicendo: *Ego te baptizo in nomine Patris & in nomine Filii &c.* Quàmvis enim ibi non significetur expressè naturæ pluralitas, uti nec dum dicitur: *Deus Pater, Deus Filius &c.* ideoque illum valere existimet *Suarez* & alii: equidem ex vi sermonis non videtur satis quoque exprimi Deitatis unitas: quod tamen constat esse necessarium: ideoque illum valere negat *Bonacina* & alii. Unde propter dubium talis forma minimè est usurpanda, & si usurpata fuerit, Baptismus sub conditione repetendus. Peculiariter autem sunt hac in pro praxi,

43. Exprimi debet in forma divina natura unitas.

44. Ly in nomine quæ importat.

Non potest repeti ad singulas personas, sine periculo invaliditatis.

Cautela

re instruendi Christiani, qui aliquando in necessitate baptizant vernaculo sermone, ut obstetrices: quia in Flandrico idioma te videtur esse magis proclive, ut ly, in nomine, ter repetatur; & interdum ab ejusmodi repetitur existimantibus eò exactius se præstitisse officium baptizantis.

45.
Necessaria
quoque est
expressio
trium per-
sonarum.

DICO VI. Ad essentiam formæ similiter requiritur explicita & distincta invocatio trium personarum sanctissimæ Trinitatis. Ita communiter Theologi. Patet ex verbis Christi *Matth. ult.* quibus juxta consensum Patrum & Ecclesiæ præscribitur forma Baptismi. Quæ propterea etiam assignatur in *Florentino sup.* Et *Innocentius III. c. Firmiter de sum. Trinit.* dicit Baptismum consecrari ad invocationem individua Trinitatis, Patris & Filii & Spiritus sancti. Et *can. 50. Apostolorum* improbat Baptismus datus in morte Christi, hæc ratione: *non enim dixit dominus, in morte mea baptizate; sed cunctes docete omnes gentes, baptizantes in nomine Patris & Filii &c.* Quæ ratio etiam in præsentem locum habet: non enim dixit Dominus, in nomine Christi, ut unius personæ baptizare, sed, cunctes, docete &c.

Probatum deinde ex *c. Si re vera 30. de consecr. dist. 4.* ubi *Pelagius Papa* reprobat Baptismum collatum solummodo in nomine Domini. Idem *c. Multi sunt 82. eadem dist.* reprobat Baptismum collatum solummodo in nomine Christi. Et *Zacharias Papa ep. 10. ad S. Bonifacium Germaniæ Apostolum* in *Tomis Conciliorum editis per Binius* (cujus fragmentum refertur *c. In Synodo 83. eadem dist.*) declarat Baptismum non valere sine invocatione Trinitatis seu (ut se explicat) nisi in nomine Patris & Filii, & Spiritus sancti fuerit quis baptizatus; adeo ut qui vel unam de Trinitate personam in Baptismo non nominaret, illud Baptisma esse verum non posset. Quod (inquit) pro certo verum est. Idem docent Patres. *Dilectus 1. 2. de Spiritu sancto* non procul ab initio, & alii passim; quorum loca citat *Bellarminus l. de Bapt. c. 3.*

Ratio primaria est institutio Christi. Congruentia est, quod Baptismus sit Sacramentum fidei; quo in Ecclesiam ingredimur: congruebat autem ut admissio in Ecclesiam fieret sub explicita invocatione trium personarum, quæ sunt primum fidei nostræ objectum, & primum velut illius articulum statuunt.

46.
Objicitur
auctoritas
Nicolai Pa-
pæ.

Solvitur.

Dices I. *Nicolaus Papa* in *Responsis ad Constantia Bulgarorum c. 104.* & refertur *c. A quodam Judæo 24. de consecr. dist. 4.* decernit, quod in nomine Trinitatis vel tantum in Christi nomine baptizati, non sunt denuò baptizandi, ergo valida est forma, etsi tantum exprimat nomen Christi. Resp. Neg. Conf. Pontifex enim solum ibi intendit definire Baptismum collatum à Judæo vel Pagano esse validum; de quo solum fuerat interrogatus, ut patet manifestè ex toto contextu *c. 104. ci-*

tati. Reliquum autem addit tantum tantquam Doctor particularis ex propria sententia, in quam fuit inductus auctoritate *S. Ambrosii*, quem ibidem allegat, non recordatus, dum illa scriberet, quid antea *Pelagius & Zacharias* in citatis canonibus determinassent. Sic passim exponitur *Nicolaus*.

Si hoc non placet, dici fortasse posset *Nicolaum*, per ly, tantum in Christi nomine, non excludere personam Patris & Spiritus sancti, sed tantum velle, quod Baptismus valeat, etsi loco Filii dicatur Christi live Jesu Christi. Quomodo dum dicit valere collatum in nomine Trinitatis, intelligitur Trinitas explicitè posita in tribus personis, ut bene notat *Scotus dist. 3. q. 2. n. 9.* Et simili ferè modo posset exponi etiam *Ambrosius* & quidam alii Patres, qui in contrarium citantur. Ita *Suarez d. 21. sect. 3. 5. Ad decretum.* Attamen hæc expositio apparet satis torta. Neque etiam satis constat de sufficientia formæ sic expressæ (quàmvis valere cam censet *Bonacina* & quidam Recentiores) eò quod in nomine Christi non videatur satis exprimi secunda persona divina quæ talis. Quod dubium augetur à fortiori ex hoc, quod vel sola mutatio nominum consuetorum in nomina Genitoris & Geniti &c. faciat formam ad minus valde dubiam.

Rectius autem *Ambrosium* exponit *Wiggers q. 66. art. 6.* quod nimirum quando in Scriptura aliquid uni personæ tribuitur, v. g. Baptismus collatus in nomine Jesu, non ideo velit ceteras excludi sed et hoc quoque præferri, atque etiam tum fuisse impletum totum v. g. Baptismatis mysterium, scilicet sub invocatione trium personarum. Sicut etiam sub invocatione Spiritus sancti solius constat non posse valere Baptismum, & tamen similiter *Ambrosius supra* dicit: *In spiritu quoque rectè baptizare non posse indicat Scriptura &c.* Vide *Wiggers sup.* ubi etiam hoc modò rectè & facilius explicat *Basilium*, qui proquin veram doctrinam satis apertè tradit *lib. de Spiritu sancto cap. 12.* Quod si tamen *Ambrosius* expositionem commodam non pateretur, obesse non posset ejus auctoritas Conclusioni auctoritate ampliori roborata.

Dices II. Baptismus fuit ab Apostolis collatus in nomine Domini Jesu, ut habetur *Act. 2. 38. 10. & 19.* Ergo validus est Baptismus sub invocatione solius Christi collatus. Resp. I. Neg. Antec. Ad loca Scripturæ dici potest, in nomine Jesu Christi, non esse idem, quod in expressione nominis, sed in fide live in merito Christi: sicut *Marci ult.* dicitur: *In nomine meo demonia ejicient.* Secundò potest, in nomine Jesu Christi, explicari ut sit idem, quod Baptismo à Christo instituto; idque ad distinctionem Baptismi Joannis, qui fuerat usque ad illa tempora celebris. Tertiò, quod dicatur, in nomine Jesu Christi; eò quod

quod Apostoli fortasse in forma communi hoc adiderint, dicendo v.g. *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii Jesu Christi, & Spiritus sancti*. Ita respondent passim Recentiores, & valde probabiliter. His addi potest, recte dici baptizatos in nomine Jesu, etsi non ita expressi, nec solius; quatenus baptizabantur in nomine Filii, qui est eadem persona, quae Jesus.

Nihilominus non improbabiler potest antecedens admitti, nempe ex citatis locis colligi, Apostolos in principio Ecclesiae baptizasse in nomine Domini Jesu, ad Christi nomen magis divulgandum, illudque, tunc odiosum, reddendum amabile, dum ad invocationem illius in Baptismo daretur gratia Spiritus sancti. Ita D. Thomas 2. 2. ad 1. D. Bonaventura d. 3. p. 1. a. 2. q. 2. ad 3. Scotus sup. ubi in Scholio praefixo n. 7. citantur Magister, Alensis, Albertus Magnus, Richardus. Et consentiunt ferè veteres Theologi, & à fortiori id tenent Adrianus, Casertanus & alii cum quibusdam Patribus, qui putant etiam hoc tempore Baptismum sic collatum valere. Fundaturque haec collectio (quam notè parum roborat tot tantorumque Doctorum auctoritas) in tam constanti repetitione ejusdem loquendi formulæ solo nomine Jesu expresso, addita consideratione subjectæ materiae, scilicet Baptismi; cuius forma ordinaria ex simili locutione eaque unica Matth. 28. colligitur. Quemadmodum etiam colligi solet dispensatoria administratio Confirmationis facta ab Apostolis sine christmate ex eo, quod in actis Apostolorum constanter fiat mentio solius manus impositionis. Itaque admisso antecedente, saltem tamquam probabili (quidquid Michael Bains Tract. de Forma Baptismi c. 1. sententiam D. Thoma & D. Bonaventurae Doctorum Ecclesiae, ceterorumque Principum Theologorum appellet errorem).

Resp. II. Neg. Conf. quia baptizare in nomine Christi Apostolis tantum licuit pro aliquo tempore; quod jam dudum expirasse, patet ex fundamentis conclusionis.

Nec huic responsioni obstat Canon Apostolorum initio conclusionis citatus: tunc enim quando iste Canon fuit conditus, poterat tempus specialis dispensationis expirasse. Deinde aliud est baptizare in mortem Christi, quod ibi solum reprobatur; aliud in nomine Christi.

Non obstat etiam quod Act. 19. postquam Paulus rogasset nonnullos discipulos. *Si Spiritum sanctum accepistis credentes, seu postquam credidistis; supple. in Confirmatione per manus impositionem; & responsum accepisset: sed neque si Spiritus sanctus sit, audivimus; subjunxit: In quo ergo baptizati estis?* Nam hoc non fecit, quasi ex forma Baptismi debuissent audire, quod sit Spiritus sanctus (baptizandi enim non attendunt ad singula verba formæ, immo sæpè idioma

non intelligunt) sed quia ex illò responso suspicabatur, an fortè (quod verum erat) tantum essent baptizati in Joannis baptizate. Et meritò; cum Baptizati Christi soleat præmitti instructio in mysterio Trinitatis, & tunc temporis solebat ordinariè subungi sensibilis collatio Spiritus sancti per Confirmationem: ideoque ad propositum responderunt dicentes: *In Joannis baptizate. Quare baptizati sum in nomine Domini Jesu. Et cum imposuisset illis Paulus manus, venit Spiritus sanctus super eos*; ut subditur. Itaque scopus interrogationis erat, ut si necdum confirmati essent, acciperent Confirmationem per manus impositionem, prout patet ex textu.

Ex dictis colligitur, illegitimam esse formam Baptismi, in qua nullo modo, aut non satis explicitè invocantur tres personæ; ut si conferatur *in nomine Domini, in nomine Christi, in nomine Dei unius & trini, in nomine Trinitatis*; quia sensus communis exigit & Auctoritates agunt de explicita trium personarum invocatione: quamquam Pontius disp. 4. q. 23. censet hujusmodi Baptismum dubium, nec posse insufficientiam certò probari, siue dicatur *in nomine Christi, siue in nomine Trinitatis*. Immo non valet Baptismus, etsi detur *in nomine prima & secunda & tertia personæ*: hæc enim non sufficienter exprimunt mysterium Trinitatis secundum proprietates personales, neque emanationem unius personæ ab altera. Idem est, si conferatur, *in nomine Omnipotentis & Sapientis & Boni*: hic enim modus invocandi Trinitatem est inutilitatus, fitque per nomina singularis personis non propria, sed tantum accommodata siue appropriata. Aliud videri posset speculativè loquendo, si loco Filii ponatur Verbum. Immo secundum aliquos non improbabiler, etsi dicatur: *In nomine Generatoris & Geniti & Spirati siue Procedentis ab utroque*. In praxi tamen omnino est abstinendum, partim ob consuetudinem & ritum Ecclesiae, partim ob dubium, maximè in ultimo exemplo, quod D. Thomas, Scotus & alii Doctores communiter dicunt non valere.

Minus valet, si dicatur: *In nomine Ingeniti & Geniti & Doni*; quia voces istæ non significant totum id quod voces usitatæ. Videtur autem Doctoribus communiter (quorum sensus in materia Sacramentali non parum momenti habet, etsi non faciat rem certam) quod Christus, sicut pro materia Baptismi assignavit aquam naturalem, cuius usus est communior ad abluendum; sic etiam determinaverit (prout sanè determinare potuisset) pro forma nomina personarum in quodlibet idiomate vulgariter usitata, ut ex verbis Christi Matth. ult. usu Ecclesiae, & præmissis Doctorum sensu videtur confirmari: maximè cum forma Baptismi sit quædam protestatio fidei & singulariter mysterii SS. Trinitatis; quod proinde conveniebat

Non valet Baptismus collatus in nomine Trinitatis,

Aut in nomine prima & secunda & tertia personæ

Quid censendum de Baptismo collato in nomine Generatoris & Geniti & Procedentis ab utroque.

bat exprimi verbis usitatis, ipsumque mysterium cum suis proprietatibus propriissimè significantibus.

51.
An omisso
Præpositionis
In viciet
formam.

De præpositione *In* est quoque controversia, an forma mutetur essentialiter, si omittatur, dicendo, *Nomine Patris*. Negant *Conræck* & alii saltem in idiomate Latino; immo juxta ipsos videtur tantum adungi per hebraismum, ideoque censent omissionem tantum esse venialem. Quod postremum non credo: eò quod non careat dubio valor formæ sic prolatae; utpote præ se ferentis alium sensum, scilicet quod baptizans baptizet loco seu vice Patris &c. Et ly *In nomine* significet, tum quod Baptismus detur in auctoritate trium personarum, tum etiam quod sub invocatione earumdem. Unde *Angelus Silvester, Præpositus q. 66. ar. 6. dub. 8.* censent Baptismum sic collatum non valere. Clarius autem apparet vitium formæ idiomate Flandrico pronuntiatae omisso ly *In*; cum planè alium tunc ingerat sensum.

52. De conjunctione *Et* minus est dubium:

quamquam *Major, Gabriel & Silvester*, ejus omissionem existiment vitare formam: nam saltem satis certò non vitiat, et si omittatur primo loco: cum consuetudo sit plurimè recensendo poni conjunctionem copulativam tantum inter ultimum & penultimum. Immo verosimilius non vitiat, et si utroque loco omittatur. Nam etiam consuetum est Latinis, ut dum pluribus idem tribuitur, copulâ *Et* subintellectâ id fiat, solo commate mediante. Quidquid sit, in præxi adlaborandum est, ut forma Ecclesiæ consueta plenè pronuntietur: nec sine peccato potest aliquid omitti, aut ordo trium personarum inveri. Quàmvis omittere pronomen, *Ego* sit per se loquendo tantum veniale juxta Doctores communiter. Ly *Amen* citra veniale omittitur; cum in *Rituale Romano*, ubi forma Baptismi sæpius exprimitur, nec omittuntur observanda à Ministris, non addatur; sicut additur verbis Absolutionis.

DISPUTATIO SEXTA:

De Ministro & Subiecto Baptismi.

QUESTIO I.

Quisnam sit Minister Baptismi?

I.
Omnis homo
ratione
utens est
minister va-
lidus Bap-
tismi, etiam
extra neces-
sitatem.

Dico I. Omnis homo ratione utens est validus minister Baptismi. Patet ex c. *Firmiter*, de *Summa Trin.* & cap. *A quodam Judæo*, de *Consecr. dist. 4.* Denique idem definit *Florentinum in Decreto de Armenis* dicens: *Minister hujus Sacramenti est Sacerdos, cui ex officio competit baptizare: in casu autem necessitatis, non solum Sacerdos vel Diaconus, sed etiam laicus & mulier, immo etiam Paganus & Hæreticus baptizare potest, dummodo formam servet Ecclesiæ, & facere intendat, quod facit Ecclesiæ.* Et quamvis loquatur de casu necessitatis, idem tamen est quoad valorem extra casum necessitatis, ut omnes intelligunt: quia necessitas non mutat essentialiter hujus Sacramenti, præsertim ad cujus valorem non exigitur jurisdictio, uti exigitur in Sacramento *Pœnitentiæ*, cujus proinde minister validus extra articulum mortis quoad peccata mortalia non est quilibet Sacerdos ob defectum jurisdictionis; quæ tamen in articulo mortis non reservatur. Idem patet ex facto *Athanasii* pueri extra necessitatem baptizantis: item ex valore Baptismi Hæreticorum generaliter ab Ecclesiâ approbati: quem denuo (suppositâ legitimâ materiâ, formâ & intentione) verum esse generaliter definit *Tridentinum sess. 7. can. 4. de Baptismo*. Denique ex c. *A quodam Judæo*, ubi nul-

la fit mentio casus necessitatis. Ratio est, institutio Christi. Congruentia, Baptismi necessitas; ob quam etiam est institutus in materia maximè obviâ.

Dices I. Solis Episcopis in persona Apostolorum dictum est: *Docete omnes Gentes, baptizantes eos &c.* ergo reliqui non sunt validi ministri. Resp. dissimulato antecedente, et si falsum sit, Neg. Conf. ibi enim Christus Apostolis non dedit potestatem baptizandi, quam habebant & exercebant ante passionem, dum necdum essent Episcopi aut Sacerdotes; sed ibi ipsis jam Episcopis dedit mandatum, & ad summum simul jus primum baptizandi.

Dices II. In *Carthaginensi IV. c. 100.* dicitur: *Mulier baptizare non presumat.* Resp. tam istum locum, quàm quædam alia Conciliorum & Patrum intelligi de potestate unquam solemniter baptizandi, aut extra casum necessitatis licite. Solum enim agitur contra mulieres, quæ sibi officium tingendi seu baptizandi arrogabant. Contra quas similiter agit *Tertull. lib. de Bapt. cap. 17.* Aliud est in necessitate: tunc enim posse baptizare quoslibet, apertè *Tertullianus* ibidem assertit.

Dices III. c. *Quos à Paganis, dist. 4. de Consecr.* jubet *Gregorius II.* rebaptizari quosdam baptizatos à paganis. Et *Concilium Eliberitanum* in Hispania tempore *Marcelli I. c. 38.* statuit posse fidelem (qui lacrum suum integrum habet, nec sit bigamus) baptizare in necessitate infirmitatis postquam *Catechumenum*. Ergo infide-